

Kwartaalbericht Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel

Vierde kwartaal 2014 - 1 oktober 2014 t/m 31 december 2014

Samenvatting: dalende euro en dalende rente

- Nominale dekkingsgraad gedaald van 117,4% naar 115,1%
- Reële dekkingsgraad gestegen van 77,7% naar 80,8%
- Beleggingsrendement is 4,5% in het afgelopen kwartaal
- Het vermogen is gestegen tot € 2,53 miljard
- De waarde van de pensioenverplichtingen is gestegen tot € 2,19 miljard
- Er is sprake van een reservetekort
- Het behaalde beleggingsrendement in heel 2014 is 17,3%

Ontwikkelingen financiële markten

Het laatste kwartaal in 2014 ging gepaard met volatiele financiële markten. Zo begon het kwartaal in mineur door teleurstellende economische data uit Duitsland: de industriële productiegroei daalde, wat de twijfel deed rijzen over de duurzaamheid van het Europese economische herstel. Midden oktober werd de daling in aandelenmarkten gestopt door een stuk positievere economische berichtgeving uit de Verenigde Staten. De data duiden op een onverminderd herstel in de VS.

Het beleid van centrale banken bleef in het vierde kwartaal van onverminderd grote invloed op de markten. Het herstel in de VS is zo sterk, dat er binnen de Fed opnieuw discussies ontstonden over hoe duidelijk toekomstige renteverhogingen gecommuniceerd moeten worden. Daarnaast werd er ook weer gekeken naar het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). In het licht van de verder dalende inflatieverwachting in de eurozone heeft de voorzitter van de ECB zich meerdere malen uitgesproken over het onderwerp kwantitatieve verruiming. De nadruk in zijn uitlatingen werd gelegd op het feit dat de ECB er alles aan zal doen om een deflatiescenario te voorkomen. De effecten van eerder genomen acties worden begin 2015 geëvalueerd waarna pas bepaald zal worden wat de vervolgstappen zullen zijn van de ECB. Doordat de economische groei in de eurozone fors achterblijft bij de Amerikaanse economie daalde de euro ten opzichte van de dollar. De euro stond per eind van het vierde kwartaal op het laagste punt in bijna tien jaar.

Naarmate het jaareinde naderde en de activiteit op de markten verminderde, draaiden de markten weer wat bij. De markten vonden in de laatste twee weken wat ondersteuning door de Fed, die wederom bevestigde dat er grote behoedzaamheid zal worden betracht met renteverhogingen.

2014

Het beleggingsjaar 2014 heeft (net als een jaar eerder) in het teken gestaan van de zogenoemde zoektocht naar rendement. De (steeds lager wordende) vergoeding op relatief veilige staatsobligaties dwingt beleggers op zoek te gaan naar hoger renderende beleggingscategorieën. Zo waren bijvoorbeeld aandelen met een hoog dividend en beursgenoteerd vastgoed in trek. De wereldwijde index van beursgenoteerd vastgoed liet een rendement zien van bijna 32% in euro's. De wereldwijde aandelenindex behaalde een rendement van bijna 20%. Door de dalende staatsobligatierentes in ontwikkelde markten is

het absolute rendement van de wereldwijde-staatsobligatie-index op 13% uitgekomen. Zagen we in 2013 nog dalende obligatiekoersen, in 2014 stegen obligaties en aandelen. Hierbij valt op dat het verloop van de aandelenindex gepaard ging met grote uitslagen in september en oktober.

Financiële positie Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel

De nominale dekkingsgraad, de verhouding tussen het vermogen en de nominale verplichtingen van het fonds, bedraagt 115,1% per eind december 2014. Dit is een daling van 2,3%-punten ten opzichte van het vorige kwartaal. De dekkingsgraad verslechterde, ondanks een positief beleggingsrendement, vanwege de dalende rente. De waarde van het vermogen is gestegen tot € 2,53 miljard.

	2014	2014	2014
	Einde vierde kwartaal	Einde derde kwartaal	Einde tweede kwartaal
Nominale dekkingsgraad	115,1%	117,4%	123,7%
Vermogen	€ 2,53 miljard	€ 2,41 miljard	€ 2,34 miljard
Verplichtingen	€ 2,19 miljard	€ 2,05 miljard	€ 1,88 miljard
Rente	2,00%	2,34%	2,56%

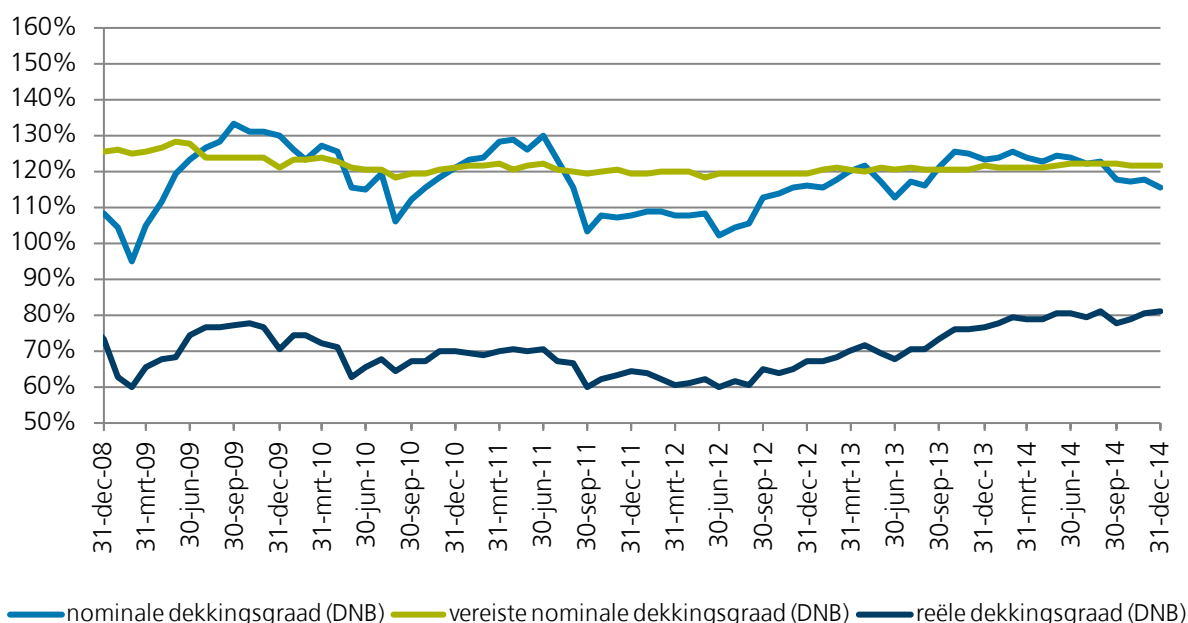
Dekkingsgraad

De volgende grafiek geeft aan: Verloop van de dekkingsgraad, de reële dekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad volgens het Financieel Toetsings Kader (FTK)

Volgens wettelijke richtlijnen moeten pensioenfondsden bepaalde extra reserves aanhouden die als buffer kunnen dienen in slechte tijden. De wettelijk vereiste buffer voor ons fonds bedraagt 21,7%. De wettelijk vereiste dekkingsgraad komt hierdoor op 121,7%. De huidige dekkingsgraad ligt nu onder de vereiste dekkingsgraad, hiermee komt ons fonds in een reservetekort. Dezelfde wettelijke richtlijnen geven ook aan welk vermogen een pensioenfonds minimaal moet hebben. Dit minimaal vereist vermogen is 104,3%. Ook de reële dekkingsgraad is in deze grafiek opgenomen. In de reële dekkingsgraad is de verwachte inflatie meegenomen. Deze dekkingsgraad is van belang voor het bepalen van de mate van indexatie.

De nominale dekkingsgraad op basis van de door DNB gehanteerde rente was 115,1%. De reële dekkingsgraad bedroeg 80,8%.

Verloop dekkingsgraden

Balans

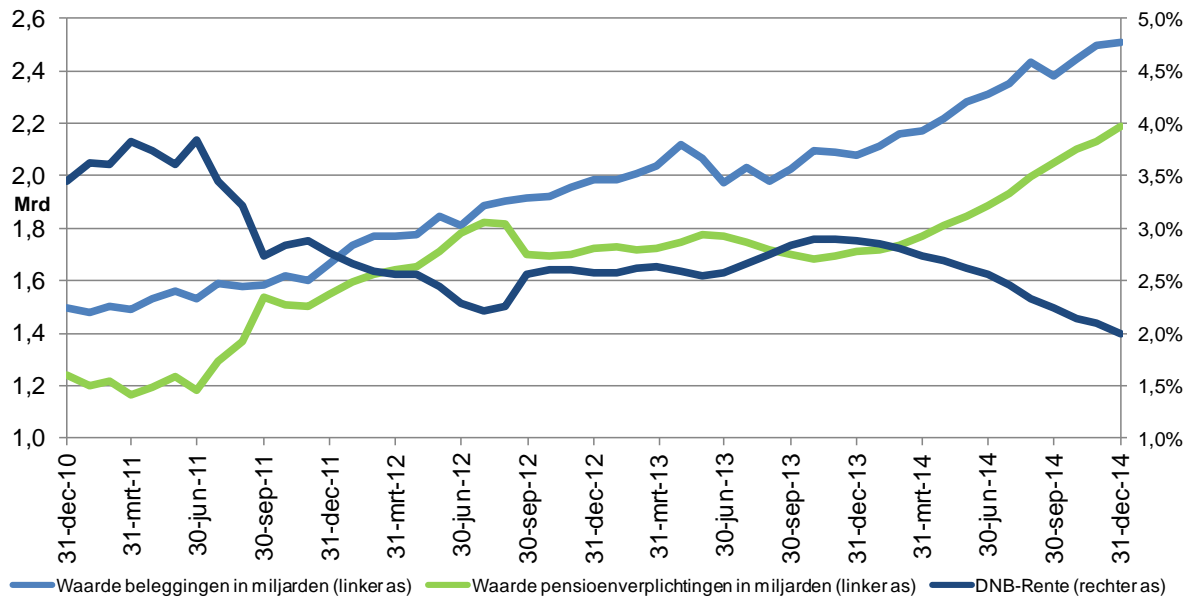
In de balans is aangegeven wat de waarde is van de bezittingen en de verplichtingen van ons fonds. Aan de activa-zijde staan de bezittingen. Aan de passiva-zijde staan de verplichtingen weergegeven.

Verkorte balans

Activa		Passiva	
Aandelen	1.118,2	MW VPV nominaal	2.191,5
Obligaties	1.037,7	Reserves	340,5
Vastgoed	259,0		
Valutaderivaten/Liquide middelen	(95,4)		
Renteswap	188,6		
Saldo overige activa/passiva	23,9		
totaal	2.532,0	totaal	2.532,0

Waarde beleggingen en waarde pensioenverplichtingen

In de onderstaande grafiek is het verloop van de waarde van de beleggingen (in euro's), de waarde van de pensioenverplichtingen (in euro's) en de door DNB gehanteerde rentetermijnstructuur weergegeven.

Beleggingsresultaten

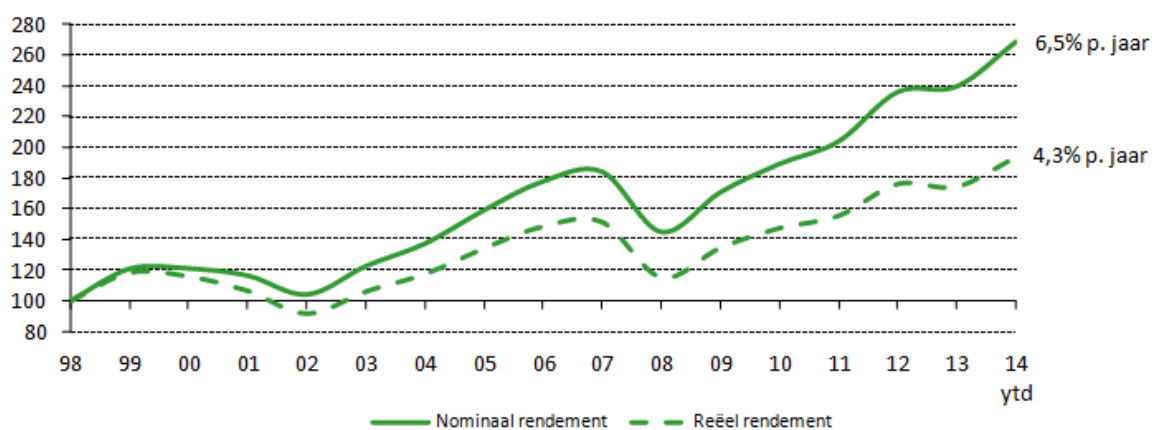
	gewicht %	Q4	2014
Obligaties	38,2%	1,3%	10,4%
Aandelen	46,3%	2,5%	10,7%
Vastgoed	10,2%	6,8%	16,2%
Rente afdekking	7,4%	2,1%	6,4%
Aandelen afdekking	0,2%	0,0%	-0,2%
Valuta afdekking	-4,1%	0,0%	0,2%
Liquide middelen	0,3%		
Saldo overige activa/passiva	0,9%		
Totaal	100,0%	4,5%	17,3%

Zowel obligaties, aandelen als vastgoed stegen in waarde. Het gerucht dat de Europese Centrale Bank overweegt staatsobligaties te gaan opkopen in 2015 heeft geleid tot een dalende rente, als gevolg hiervan stegen staatsobligaties en vastgoedaandelen. Aandelen profiteerden van goede Amerikaanse macro-economische cijfers. Het beleid van het Fonds is het renterisico voor 50% af te dekken. Afdekking van renterisico heeft het afgelopen kwartaal eveneens een positief effect gehad op het rendement. Doordat het fonds niet direct in grondstoffen belegt heeft de daling van de olieprijs enkel indirect invloed op aandelen en obligaties van oliegerelateerde bedrijven. De Amerikaanse dollar steeg afgelopen kwartaal in waarde ten opzichte van de euro, doordat het wisselkoersrisico op de dollar grotendeels wordt afgedekt werd slechts in beperkte mate van de stijging van de Amerikaanse dollar geprofiteerd. De totale beleggingsportefeuille behaalde een kwartaalrendement van 4,5%. Het rendement van de totale beleggingsportefeuille tot en met het vierde kwartaal was 17,3%.

Langetermijn beleggingsrendement

Onderstaande grafiek geeft het nominale en reële cumulatieve rendement van ons pensioenfonds weer sinds 1998. Het rendement vanaf 1998 tot en met het afgelopen kwartaal bedroeg 6,5% op jaarbasis.

Cumulatief rendement 1999 - 2014 ytd

Bijlage

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van het fonds is gericht op het veiligstellen van de pensioenafspraken binnen aanvaardbare risicogrenzen. Het bestuur heeft de beleggingen gespreid over verschillende beleggingscategorieën (aandelen, obligaties en vastgoed). Binnen de verschillende beleggingscategorieën wordt gespreid naar regio's en subcategorieën. Het bestuur houdt met dit beleid rekening met het valutarisico, renterisico en het neerwaartse risico van aandelen en vastgoed.

Begrippenlijst

Nominale dekkingsgraad: de verhouding tussen het vermogen en de verplichtingen (de toekomstige pensioenuitkeringen) van het pensioenfonds.

Vereiste dekkingsgraad: deze dekkingsgraad is afgeleid van het vereist vermogen van het pensioenfonds, voorgeschreven door de Pensioenwet (Financieel Toetsingskader). Komt de dekkingsgraad van het fonds onder de vereiste grens, dan is er sprake van een reservetekort.

Minimaal vereiste dekkingsgraad: 104,3 %. Is de dekkingsgraad van het fonds lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan is er sprake van een dekkingstekort.

Reële dekkingsgraad: de verhouding tussen het vermogen en de (toekomstige) verplichtingen van het pensioenfonds, rekening houdend met inflatie.

Vragen of opmerkingen over dit kwartaalbericht? Mail naar communicatie@blueskygroup.nl